
Stoppknapp



Varför använda en stoppknapp?

När vi behöver att hästen samarbetar i olika, eventuellt smärtsamma eller obehagliga, procedurer, är det viktigt att ge hästen så mycket kontroll som möjligt. Vi använder därför en startknapp eller ett startbeteende vid behov, vi lyssnar på hästens kommunikation och signaler och anpassar våra kriterium efter det. Men ibland behöver vi en ganska lång duration på ett beteende. Tex när hästen ska verkas så kanske den behöver stå på tre ben i flera minuter i taget. Eller om den ska tvättas eller klippas kan det också ta väldigt lång tid.

Vissa hästar har en historik bakom sig där den inte haft något val, där den har blivit tvungen att delta och där den kanske enbart har fått sluta efter våldsamma protester. Hästen kan då ha lärt sig att det är lönt att brotta sig loss från människans grepp, för det har varit det enda sättet att bli lyssnad på.

Det kan då vara bra att lära hästen hur den kan be om att få sluta på ett mer trevligt sätt. Utan att behöva sparka, bitas, brottas och gå över folk. Vi kan ofta lyssna mycket tidigare på de mindre signalerna om att hästen inte är bekväm. Tex om vi ber hästen att hålla huvudet stilla för en ögonprocedur så kan ett stoppbeteende vara att den höjer huvudet lite eller tar det ifrån oss. Detta faller sig ganska naturligt, att hästen kan ta sig ifrån oss när den är lös och be att få sluta genom att visa det med sitt beteende.

Men i vissa situationer kan det vara olämpligt att ha ett stoppbeteende. Ett beteende finns alltid till hands, så hästen skulle i princip kunna "tjata" på oss att få sluta, men då kommer det en dag där vi *måste* göra något för hästens skull. Då kan detta stoppbeteende ställa tilt det för oss och det blir svårt att få proceduren gjord. Tex kan det vara svårt för veterinären att titta i ögat när en häst med ont och oro inte kan stå stilla och "tjatar" om att få slippa genom att röra sitt huvud.

Eller det kan vara svårt när hästen har lärt sig att den får ställa ner hoven om den rör benet lite granna och vi **måste** hålla upp hoven för att kunna sköta en hovböld som absolut inte kan ställas ner och bli smutsig. När hästen hela tiden rör benet så blir det ännu svårare att bli klar med jobbet.

Dessutom riskerar vi att släcka ut stoppbeteendet och i en utsläckningsprocess finns det alltid fisk för "extinction bursts", att hästen blir frustrerad och ökar sitt beteende väldigt mycket innan den "ger upp". Någon som verkligen är en otrevlig upplevelse för hästen, men som också gör det väldigt svårt att genomföra proceduren eller till och med farligt för människan eller hästen.

Så istället kan vi då introducera en stoppknapp i form av en target. Fördelen med detta är att vi då också kan ta bort knappen när stopp inte är tillgängligt i en pressad situation. Självklart behöver den finnas för det mesta, annars förlorar den sitt syfte. Men när väl hoven måste hållas upp och vi vill att hästen står helt blick stilla, så kan detta vara ett bra alternativ.

Så här kan det då gå till:

- Hästen är redan helt ok med att lyfta sin hov och förstår targetträning sedan innan.
- Vi lyfter hästens hov och får godis för det, kanske flera gånger i rad.
- Håller fram en stopptarget (som enbart används för just stopp!)
- Hästen nosar på targeten
- Hoven släpps ner och hästen får lite paus godis i en bytta några steg bort.
- Hästen behöver aktivt komma tillbaka till procedurplatsen som ett startbeteende för att visa att den vill vara med igen.
- Upprepa.

Så småningom kan stopptargeten vara framme hela tiden medans hästens hovar lyfts, kratsas, verkas, skos. Målet är att hästen förstår att den kan be om en paus, men inte överanvänder det. Självaste hovlyftet ska alltid vara mer belönande än pausbyttan. Därför är det bra att kunna samarbeta så någon kan ge hästen många godisar när hoven är uppe i luften i början av denna inläringen.